

- Львов: Украинская спортивная ассоциация, 1993. 270.
5. Козлова О.К. Основні напрямки удосконалення підготовки легкоатлетів високої кваліфікації в умовах професіоналізації. *Актуальні проблеми фізичної культури і спорту*. 2011. №21 (2). 23-27.
6. Кох М., Томазин К. Кинематический анализ старта и ускорения в спринте. *Легкоатлетический вестник ИААФ*. 2005. №3. 23-33.
7. Кузнецов В.В., Петровский В.В., Шустин Б.Н. Модельные характеристики легкоатлетов. К.: Здоров'я, 1979. 88.
8. Легка атлетика: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності. За заг. Ред. В.О. Сіренка. К., 2007. 163.
9. Тер-Ованесян И.А. Подготовка легкоатлета : современный взгляд. М.: Терра-спорт, 2000. 128.
10. Томпсон П. Введение в теорию тренировки: специальное руководство ИААФ по обучению легкой атлетики. ИААФ, 2009. 218.
11. Туманян Г.С. Стратегия подготовки чемпионов: настольная книга тренера. М.: Советский спорт, 2006, 496.
12. Филин В.П. Спортивная подготовка как многолетний процесс. Современная система спортивной подготовки. М.: СААМ, 1995. 351 – 389.
- and methodological foundations of athletes training]. Lvov: Ukraynskaia sportyvnaia assotsyatsiya.
5. Kozlova, O.K. (2011) Osnovni napriamky udoskonalennia pidhotovky lehkoatletiv vysokoi kvalifikatsii v umovakh profesionalizatsii [The main directions of improvement of training of athletes of high qualification in the conditions of professionalization]. *Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu*, 21 (2), 23-27.
6. Kokh, M., & Tomazyn, K. (2005) Kynematycheskyi analiz starta y uskorenyia v sprynte [Kinematic analysis of the start and acceleration in the sprint]. *Lehkoatletycheskyi vestnyk IAAF*, 3, 23-33.
7. Kuznetsov, V.V., Petrovskyi, V.V., & Shustyn, B.N. (1979) *Modelnuie kharakterystyky lehkoatletov* [Model characteristics of athletes]. Kyiv, K: Zdorovia.
8. Sirenko, V.O. (2007). *Lehka atletyka: navchalna prohrama dlia dytiacho-yunatskykh sportyvnykh shkil, spetsializovanykh dytiacho-yunatskykh sportyvnykh shkil olimpiiskoho rezervu, shkil vyshchoi sportyvnoi maisternosti* [Track and field athletics: a training program for children's and youth sports schools, specialized children's and youth sports schools of the Olympic reserve, schools of higher sportsmanship]. Kyiv.
9. Ter-Ovanessian, Y.A. (2000). *Podhotovka lehkoatleta: sovremennui vzgliad* [Preparation athlete: a modern look]. M.: Terra-sport.
10. Tompson, P. (2009), *Vvedenie v teoriyu trenirovki: spetsialnoe rukovodstvo IAAF po obucheniyu leykoy atletiki* [Introduction to the theory of training: the IAAF special guide on learning watering can]. IAAF.
11. Tumanyan, G.S. (2006). *Strategiya podgotovki chempionov: nastolnaya kniga trenera* [Champion Training Strategy: Coach Handbook]. M, Sovetskiy sport.
12. Filin, V.P. (2006). *Sportivnaya podgotovka kak mnogoletniy protsess. Sovremennaya sistema sportivnoy podgotovki* [Sports training as a multi-year process]. M, SAAM, 351 – 389.

Відомості про авторів:

Драчук С.П.; orcid.org/0000-0001-5783-8830; drachukserhii@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, Україна.

Брезденюк О.Ю.; orcid.org/0000-0003-0844-8777; sandrikk86@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, Україна.

Дідик Т.М.; orcid.org/0000-0002-9129-2728; ztat261@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, м. Вінниця, 21000, Україна.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ФЕХТУВАННЯ У СВІТІ

Олександр Дрюков

Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту

Анотації:

Актуальність. Стрімкий розвиток спорту вищих досягнень, особливо протягом останніх десятиріч, потребує якісно нового підходу до системної організації та проведення підготовки спортсменів високої кваліфікації до Ігор Олімпіад, чемпіонатів світу та Європи, адаптованих до економічних і політичних змін та технологічних реалій сучасності. У зв'язку з цим особливо актуальною є систематизація наявного масиву знань про основні тенденції розвитку спорту вищих досягнень взагалі та спортивного фехтування зокрема. **Мета** – вивчити та встановити основні тенденції розвитку спортивного фехтування у світі. **Методи** – аналіз наукової і методичної літератури, ретроспективний та порівняльно-історичний методи, системний аналіз. **Результати.** Показано, що урахування основних тенденцій розвитку спорту вищих досягнень: посилення соціально-політичних функцій спорту; прискорений розвиток комерціалізації і професіоналізації спорту вищих досягнень; глобалізація і інтернаціоналізація спорту; збільшення тривалості терміну виступу спортсменів на високому рівні спорту вищих досягнень та розширення вікового діапазону переможців та призерів Ігор Олімпіад та чемпіонатів світу та Європи; посилення глобальної конкуренції у спорті вищих досягнень; підвищення ролі спортивної науки у розвитку спорту вищих досягнень; підвищення ролі телебачення у розвитку і популяризації спорту вищих досягнень; посилення боротьби з допінгом є одним з центральних у розробці стратегії розвитку фехтування у країні. Слід підкреслити, що для успішності функціонування виду спорту у світі, і конкретно в окремій країні, значущість кожної виявленої тенденції є рівнозначною. **Висновки.** Успішний розвиток окремих видів спорту загалом, зокрема спортивного фехтування, неможливий без систематичного і уважного вивчення тенденцій розвитку спорту вищих досягнень у світі.

Major trends of fencing development in the world

The rapid development of elite sport, especially during the last decades, requires a qualitatively new approach to the systemic organization and training of elite athletes for the Games of the Olympiads, the World and European Championships, adapted to economic and political changes as well as technological realities of modern times. In this regard, it is particularly relevant to systematize the existing array of knowledge about the major development trends of elite sport in general and fencing in particular. Objective – to study and determine the major trends of fencing development in the world. Methods – analysis of scientific and methodological literature, retrospective and comparative-historical methods, system analysis. It is shown that taking into account the main tendencies of elite sport development: strengthening of socio-political functions of sport; accelerated development of commercialization and professionalization of elite sport; globalization and internationalization of sport; increasing the duration of athletes' performance at the high level of elite sport and extending the age range of the winners and prize-winners of the Games of the Olympiads and the World and European Championships; increasing global competition in elite sport; enhancing the role of sports science in the development of elite sport; increasing the role of television in elite sport development and popularization; strengthening the fight against doping is one of the central issues in developing a fencing development strategy in the country. The equivalent significance of each of the revealed trends for successful functioning of sport in the world, and specifically in a particular country, should be emphasized. Conclusions. Successful development of individual sports events in general and sports fencing in particular is impossible without systematic and careful study of the trends of elite sport development in the world.

Основные тенденции развития спортивного фехтования в мире

Стремительное развитие спорта высших достижений, особенно в последние десятилетия, требует качественно нового подхода к системной организации и проведению подготовки спортсменов высокой квалификации к Играм Олимпиад, чемпионатам мира и Европы, адаптированной к экономическим и политическим изменениям и технологическим реалиям современности. В связи с этим особенно актуальной является систематизация имеющегося массива знаний об основных тенденциях развития спорта высших достижений в целом и спортивного фехтования в частности. Цель – изучить и установить основные тенденции развития спортивного фехтования в мире. Методы – анализ научной и методической литературы, ретроспективный и сравнительно-исторический методы, системный анализ. Результаты. Показано, что учет основных тенденций развития спорта высших достижений: усиление социально-политических функций спорта; ускоренное развитие комерциализации и профессионализации спорта высших достижений; глобализация и интернационализация спорта; увеличение продолжительности срока выступления спортсменов на высоком уровне спорта высших достижений и расширения возрастного диапазона победителей и призеров Игр Олимпиад и чемпионатов мира и Европы; усиление глобальной конкуренции в спорте высших достижений; повышение роли спортивной науки в развитии спорта высших достижений; повышение роли телевидения в развитии и популяризации спорта высших достижений; усиление борьбы с допингом является одним из центральных в разработке стратегии развития фехтования в стране. Следует подчеркнуть, что для успешности функционирования вида спорта в мире, и именно в отдельной стране, значимость каждой обнаруженной тенденции является равнозначной. Выводы. Развитие отдельных видов спорта в целом, в том числе спортивного фехтования, невозможно без систематического и внимательного изучения тенденций развития спорта высших достижений в мире.

Ключові слова:

світ, спорт вищих досягнень,
тенденції, фехтування

world, elite sport, trends, fencing

мир, спорт вищих досягнень,
тенденции, фехтование

Постановка проблеми. Сучасному етапу розвитку спорту вищих досягнень у світі притаманна низка особливостей і тенденцій, які чинять суттєвий вплив на організацію і управління підготовкою спортсменів високої кваліфікації. Знання актуальних проблем і перспектив розвитку спорту вищих досягнень є важливим моментом для успішного здійснення підготовки спортсменів, здатних боротися за завоювання золотих медалей та призових місць на Іграх Олімпіад та чемпіонатах світу.

Роботу виконано в рамках теми 2015-2 «Організаційно-управлінські умови розвитку резервного спорту в спортивних школах України (на матеріалі фехтування)» (номер держреєстрації – 0115U000903).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Конкретно-практичним аспектам функціонування спорту вищих досягнень як соціального інституту, основним напрямом і тенденціям та пов'язаним з ними проблемам присвячено роботи О. В. Борисової [1], В. Г. Никитушкина, Ф. П. Суслова [5], В. М. Платонова [8 – 9], В. Д. Фискалова, В. Г. Черкашина [10], Ю. А. Фомина [11] та інших. Автори робіт стверджують, що поряд з основними тенденціями розвитку спорту вищих досягнень найбільш значущими є такі: зростання ролі держави у розвитку спорту вищих досягнень, що мають відображення у формуванні законів, які регулюють спортивну діяльність і соціальну захищеність спортсменів, у створенні необхідних умов для занять спортом; прискорення розвитку комерціалізації спорту вищих досягнень; прискорений розвиток професіонального спорту, його зближення з олімпійським рухом, відкритий доступ професійних спортсменів до участі у Олімпійських іграх; потужний вплив на спорт вищих досягнень науково-технічного прогресу, прискорення темпів удосконалення методів підготовки спортсменів, матеріально-технічної бази спорту; підвищення доходів спортсменів і спортивних організацій з недержавних джерел – відрахування спонсорів, від комерційної діяльності, реклами, телекомпаній тощо. Однак значний прогрес у науково-методичному, організаційному, матеріально-технічному забезпеченні спорту вимагає не тільки розробки нових напрямів та тенденцій розвитку спорту вищих досягнень, а й уточнення та доповнення існуючих відносно конкретних видів спорту.

Отже, враховуючи викладене вище, особливо актуальною є систематизація наявного масиву знань про основні тенденції розвитку спорту вищих досягнень взагалі та спортивного фехтування зокрема.

Мета дослідження – вивчити та встановити основні тенденції розвитку спортивного фехтування у світі.

Методи дослідження: аналіз наукової і методичної літератури, інформаційних джерел, мережі Інтернет у галузі спорту вищих досягнень, ретроспективний та порівняльно-історичний методи, системний аналіз.

Результати дослідження. Спортивне фехтування в цілому розвивається згідно з тенденціями розвитку спорту вищих досягнень. Для сучасного спорту вищих досягнень характерними є такі тенденції:

• *Посилення соціально-політичних функцій спорту.* Нині спорт виконує багато соціальних і політичних функцій. Першою чергою, вони виявляються у формуванні здорового способу життя, у залученні до занять фізичною культурою і спортом працездатного населення, у підвищенні ролі держави у підтримці масового спорту і спорту вищих досягнень, що проявляється у розробці відповідних нормативно-правових актів, які регулюють спортивну діяльність і соціальну захищеність спортсменів. Проте соціально-політичні функції спорту не вичерпуються переліченими напрямками, вони значно ширші. Сьогодні перемога на Іграх Олімпіад, чемпіонатах світу і Європи сприймається як успіх не тільки окремого спортсмена, а і країни, представником якої він є. Тому спорт вищих досягнень є дуже ресурсоємним інструментом для вирішення завдань внутрішньої і зовнішньої політики сучасної держави, одним із важливіших напрямів якої є політика формування її позитивного іміджу. До цього слід додати, що успішний виступ спортсменів на Іграх Олімпіад, чемпіонатах світу і Європи сприяє консолідації нації, розвитку почуття патріотизму та національної гідності.

• *Прискорення розвитку комерціалізації спорту вищих досягнень.* Комерціалізація спорту вищих досягнень обумовлена, насамперед, пошуком джерел фінансування підготовки і участі спортсменів у змаганнях, а також отриманням прибутку спортивними організаціями від спонсорської діяльності, продажу телевізійних прав на трансляцію різних змагань, рекламних кампаній, продажу квитків, символіки, атрибутики, засобів, отриманих завдяки укладанню контрактів зі спортсменами і тренерами. Отже, спорт вищих досягнень, за своєю суттю, внесено до підприємницької діяльності, мета якої – матеріальне забезпечення інтересів спортсменів і спортивних організацій, за які вони виступають.

• *Професіоналізація спорту вищих досягнень.* Ця тенденція – закономірна, оскільки розвиток спорту вищих досягнень передбачає необхідність відокремлення занять спортом у вид професійної діяльності і формування відповідної професії [4]. Це обумовлено, насамперед, численними затратами на тренувальний процес. Сьогодні кваліфікований спортсмен протягом року тренується близько 300 днів (500 – 600 тренувальних занять), обсяг роботи сягає 130 – 1500 годин протягом року (в окремі дні 5 – 8 год), які неможливі без відповідної організації і належного матеріального забезпечення і стимулювання. Для багатьох спортсменів заняття спортом є основним видом діяльності, за яку він відповідно до контракту отримує заробітну платню, а також грошові винагороди і стипендії. Так, винагорода українських спортсменів – чемпіонів і призерів – Ігор Олімпіад становить: за золоту медаль – 125 тис. доларів США, за срібну – 80 тис. доларів США, за бронзову – 55 тис. доларів США.

• *Глобалізація і інтернаціоналізація спорту.* Спорт вищих досягнень давно є невід'ємною частиною світової політики і економіки. Отже, можна констатувати, що сучасний спорт вищих досягнень є частиною міжнародної глобалізації і виконує в них певні і достатньо значущі функції. Прагнення до глобалізації вже досить чітко виявляється у діяльності керівництва міжнародних спортивних федерацій. Будь-яка міжнародна спортивна федерація, у тому числі і Міжнародна федерація фехтування (FIE), визнана зміцнювати і розвивати дружні зв'язки між національними федераціями. Елементи глобалізації чітко виявляються у програмі розвитку FIE на 2017 – 2020 рр., метою якої є

зближення різних точок зору на проблеми фехтування і розробка загальних принципів їх вирішення. Таким чином, без активної ролі FIE неможливо ефективно врегулювати розбіжності і суперечки, виключити можливість політичної, расової і релігійної дискримінації.

Основною особливістю процесів глобалізації у спорті вищих досягнень є прискорена комерціалізація і входження у сферу світового спортивного ринку.

•*Збільшення тривалості терміну виступу спортсменів на високому рівні спорту вищих досягнень.* Комерціалізація і професіоналізація спорту вищих досягнень загострили зацікавленість до подовження успішної спортивної кар'єри видатних спортсменів. З'явилося багато прикладів демонстрації видатних результатів спортсменів у різних видах спорту у віці 30 – 35 і навіть 40 і більше років [7].

Збільшення тривалості терміну виступу спортсменів на високому рівні спортивних досягнень характерне і для спортивного фехтування. Численні видатні фехтувальники, такі, як, наприклад, Джованна Трілліні, Валентина Веццалі (дві Італія), взяли участь у п'яти Іграх Олімпіад.

Таке збільшення сприяло розширенню вікового діапазону переможців та призерів Ігор Олімпіад. Так, середній вік призерів Ігор XXXI Олімпіади у Ріо-де-Жанейро (2016 р.) серед чоловіків у фехтуванні на шпагах в особистих змаганнях – 31,6 року. Вік олімпійського чемпіона Пак Сан Ен (Республіка Корея) – 21 рік. Середній вік призерів Ігор XXXI Олімпіади 2016 р. серед жінок у фехтуванні на шпагах в особистих змаганнях – 27,6 років. Вік олімпійської чемпіонки Емеше Сас (Угорщина) – 34 роки.

•*Посилення глобальної конкуренції у спорті вищих досягнень.* Конкурентні відносини – одна з яскравіших особливостей сучасного спорту вищих досягнень. Гостру конкуренцію спостерігаємо між країнами у боротьбі за призові місця у неофіційному загальнокомандному заліку на Іграх Олімпіад і зимових Олімпійських іграх. За цим командним заліком оцінюють конкурентоспроможність країни на міжнародній арені. Таким чином, сьогоднішній спорт вищих досягнень (конкретно окремі види спорту) стає більш конкурентним – все більше країн ведуть боротьбу одна з одною на чемпіонатах світу та інших міжнародних змаганнях. Ведеться боротьба у різних видах спорту не тільки за спортивний результат, а і за гроші, ринковий вплив і споживачів.

Наприклад, конкуренція у спортивному фехтуванні постійно посилюється. Про виняткову високу конкуренцію та гостру спортивну боротьбу в особистих та командних змаганнях свідчать підсумки Ігор XXXI Олімпіади 2016 р. та чемпіонату світу 2017 р. Так, збірна команда України – чемпіон світу 2015 р. у командних змаганнях з фехтування на шпагах серед чоловіків – посіла лише четверте місце на Іграх XXXI Олімпіаді 2016 р. З олімпійських чемпіонів Ігор в особистих змаганнях лише Інна Дериглазова (Росія) виборола звання чемпіонки світу 2017 р. у фехтуванні на рапірах. Олімпійський чемпіон 2016 р. Даніеле Гараццо (Італія) у фехтуванні на рапірах на чемпіонаті світу 2017 р. завоював бронзову медаль. Бронзовий призер Ігор XXXI Олімпіади Ольга Харлан (Україна) здобула золоту медаль чемпіонату світу 2017 р. Інші переможці і призери Ігор XXXI Олімпіади 2016 р. на чемпіонаті світу 2017 р. залишилися без нагород. Таким чином, можна констатувати, що конкуренція у фехтуванні на всіх видах зброї дуже сильно зростає.

Відстань між лідерами і тими, хто перебував у «другому ешелоні», скоротилась до мінімуму, оскільки конкуренція сприяє розвитку будь-якого спорту, у тому числі і фехтування. Це означає, що спортивне фехтування прямує вперед, отже можна стверджувати, що лідери не поступились, просто конкуренти дійсно підтягнулись.

• *Підвищення ролі спортивної науки у розвитку спорту вищих досягнень.* На зростання спортивних результатів у світі все активніше впливає науково-технічний прогрес. Будівництво спеціальних спортивних споруд, модернізація та створення нового інвентаря, обладнання, конструювання спеціальних тренажерів тощо – все це створює передумови для кардинального вдосконалення тренувального процесу, технічної майстерності спортсмена, є найважливішим фактором бурхливого зростання спортивних результатів та вимагає більш оперативного організаційно-управлінського реагування на зміни, що відбуваються.

Слід зазначити, що в багатьох країнах світу постійно ведеться робота з удосконалення організації, методики, наукового та медичного забезпечення підготовки збірних команд. Особливу увагу приділяють науковим розробкам у галузі психологічної підготовки та стимуляції спортивної працездатності.

Необхідність підвищення ролі наукового та медичного забезпечення у підготовці спортсменів національних команд зазначено у довгострокових стратегічних програмах з розвитку спорту вищих досягнень, включаючи олімпійський спорт у Великій Британії, Німеччині, Китаї, Франції та інших країнах-лідерах світового спорту, де на першому місці перебуває система науково-методичного і медичного забезпечення підготовки спортсменів збірних команд і найближчого резерву [2, 3, 6].

• *Підвищення ролі телебачення у розвитку і популяризації спорту вищих досягнень.* Телебачення в наш час є одним із основних засобів розвитку і популяризації спорту вищих досягнень. Посилення співпраці спорту вищих досягнень і телебачення є взаємовигідним, оскільки, з одного боку, телебачення забезпечує залучення додаткової аудиторії і фінансових засобів міжнародним спортивним організаціям, у тому числі і Міжнародному олімпійському комітету – МОК, а з іншого, спорт вищих досягнень, включаючи олімпійський спорт, не тільки залучає крупних фінансових партнерів і рекламодавців на телебачення, а і сприяє технічному прогресу.

Міжнародна федерація фехтування постійно працює над підвищенням видовищності фехтування, доступністю правил для розуміння і привабливості виду спорту для телевізійних трансляцій. З цією метою у 2014 – 2016 рр. було розглянуто декілька пропозицій щодо зміни правил ведення поєдинків у різних видах зброї. Однією з таких пропозицій була зміна дистанції початку бою у середині доріжки з чотирьох до трьох метрів у фехтуванні на шаблях, з метою зменшення кількості обопільних атак у середині доріжки. На думку спеціалістів, зміна дистанції у середині доріжки на всіх видах зброї покращить видовищне сприйняття фехтування під час телевізійних трансляцій і не матиме впливу на якість фехтувальних поєдинків у всіх видах програми. Нині триває тестування цих змін у всіх видах зброї.

Таким чином, взаємодія спорту вищих досягнень і телебачення прямо пов'язана не тільки з популяризацією конкретного виду спорту, а і з посиленням соціально-політичних

функцій спорту, прискореним розвитком комерціалізації і професіоналізації спорту, глобалізації і конкуренції.

•*Посилення боротьби з допінгом.* Сьогодні боротьба з допінгом стала однією з актуальніших проблем у світовому спорті вищих досягнень. Допінгові скандали трапляються на очах мільярдів глядачів і завдають непоправної шкоди репутації держави і спорту. Сучасну концепцію у галузі боротьби з допінгом у спорті вищих досягнень наведено у Антидопінговому Кодексі ВАДА (Всесвітнє антидопінгове агентство, яке затверджене за ініціативи МОК). Згідно з ним, спортсмен несе індивідуальну відповідальність за вживання допінгу. Причому незнання про наявність заборонених засобів у препаратах, що вживає спортсмен, від цієї відповідальності не звільняє. Порушення антидопінгових правил автоматично призводить до анулювання результатів спортсмена у конкретних змаганнях з вилученням медалей, очків і призів, а також до дискваліфікації [14].

Однак, незважаючи на тривалу боротьбу, кількість, види і форми допінгу постійно вдосконалюються, їх використання завдає шкоди здоров'ю спортсмена, спотворює реальні спортивні результати, девальвує саме поняття спорту. Виникає питання, чому спортсмени вживають допінг, знаючи, що це вкрай шкідливо для їх здоров'я і заборонено антидопінговими законами? Вони добре розуміють, що вживання допінгу, як правило, призводить до дискваліфікації. Відповідь проста: протягом останнього часу різко посилилась боротьба за медалі і, як наслідок, за призові місця і гонорари, рекламні і спонсорські контракти. Такі реалії сучасного спорту вищих досягнень сьогодні.

Дискусія. Рівень сучасного спорту вищих досягнень досяг такої стадії свого розвитку, коли важливу роль у підвищенні спортивних результатів відводять новим підходам до організації проведення підготовки спортсменів високої кваліфікації до Ігор Олімпіад, чемпіонатів світу та Європи, адаптованих до економічних реалій сучасності.

Слід зазначити, що у спортивній науці до останнього часу наукових досліджень присвячених вивченню та систематизації основних тенденцій розвитку фехтування у світі не проводились.

Під час проведення досліджень встановлено, що для сучасного спорту вищих досягнень у світі взагалі та фехтування зокрема характерними є такі тенденції: посилення соціально-політичних функцій спорту; прискорений розвиток комерціалізації і професіоналізації спорту вищих досягнень; глобалізація і інтернаціоналізація спорту; збільшення тривалості терміну виступу спортсменів на високому рівні спорту вищих досягнень та розширення вікового діапазону переможців та призерів Ігор Олімпіад та чемпіонатів світу та Європи; посилення глобальної конкуренції у спорті вищих досягнень; підвищення ролі спортивної науки у розвитку спорту вищих досягнень; підвищення ролі телебачення у розвитку і популяризації спорту вищих досягнень; посилення боротьби з допінгом. Перелічені тенденції визначають основну спрямованість розвитку світового спорту вищих досягнень. Слід підкреслити, що для успішності функціонування виду спорту у світі, і конкретно в окремій країні, значущість кожної виявленої тенденції є рівнозначною.

Результати наших досліджень співпадають з думкою фахівців [1, 9, 12, 13, 15 та ін.], що вивчення тенденції розвитку спорту вищих досягнень у світі створює умови для здійснення модернізації розвитку видів спорту відповідно до потреб часу.

Таким чином, в результаті досліджень присвячених вивченню основних тенденцій розвитку спорту вищих досягнень у світі в сучасних умовах, нами отримано нові знання, які дозволяють сформулювати та науково обґрунтувати концептуальні основи для успішного і динамічного розвитку фехтування в Україні.

Нові дані отриманих результатів полягають у наступному: уперше проаналізовано всю сукупність особливостей і тенденцій, які чинять суттєвий вплив на організацію і управління підготовкою спортсменів високої кваліфікації, що зумовлюють сучасний стан розвитку фехтування в Україні.

У цілому, результати наших досліджень дозволили вирішити важливе державне завдання – підвищити ефективність розвитку фехтування як олімпійського виду спорту в Україні в сучасних умовах.

Висновки

Аналіз науково-методичної літератури, передового досвіду фахівців спортивної галузі свідчить, що спорт вищих досягнень є невід'ємною частиною світової політики і економіки. Успішний розвиток окремих видів спорту загалом, зокрема спортивного фехтування, неможливий без систематичного і уважного вивчення тенденцій розвитку спорту вищих досягнень у світі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою Концепції цільової соціальної програми розвитку олімпійських видів спорту.

Список літературних джерел:

1. Борисова О. В. Современный профессиональный спорт и пути его развития в Украине (на материале тенниса): монография. Киев: Центр учебной литературы; 2011. 310 с.
2. Бубка С.Н., Платонов В.Н., редакторы. Менеджмент подготовки спортсменов к Олимпийским играм. Киев: Олимпийская лит.; 2017. 480 с.
3. Дрюков В.О., Містулова Т.Є. Науково-методичне та медичне забезпечення спортсменів у спорті найвищих досягнень: монографія. Київ: Науковий світ; 2004. 277 с.
4. Коваленко Н. П. Спортсмен в умовах професіоналізації та комерціалізації спорту вищих досягнень [автореферат]. Київ: НУФВСУ; 2017, 19 с.
5. Никитушкин В. Г., Суслов Ф. П. Спорт высших достижений: теория и методика: учебное пособие. Москва: Спорт; 2017. Глава II, Тенденции и перспективы развития видов спорта в современных условиях; с. 39 – 73.
6. Павленко Ю. О. Науково-методичне забезпечення підготовки спортсменів в олімпійському спорті: монографія. Київ: Олімпійська літ.; 2011. 312 с.
7. Платонов В. Н. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение. Киев: Олимпийская лит.; 2013. Глава 11, Многолетняя подготовка: формирование системы знаний; с. 255 – 278.

References:

1. Borisova O. V. (2011) Sovremennyiy professionalniy sport i puti ego razvitiya v Ukraine (na materiale tennis): monografiya. Kiev: Tsentr uchebnoy literatury; 310 s.
2. Bubka S. N., Platonov V. N., redaktoryi (2017). Menedzhment podgotovki sportsmenov k Olimpiyskim igram. Kiev: Olimpiyskaya lit.; 480 s.
3. Dryukov V. O., Mlstulova T. E. (2004) Naukovo-metodichne ta medichne zabezpechennya sportsmeniv u sporti nayvischih dosyagnen: monografiya. KiYiv: Naukoviy svIt; 277 s.
4. Kovalenko N. P. (2017) Sportsmen v umovah profesionalizatsiyi ta komertsializatsiyi sportu vischih dosyagnen [avtoreferat]. KiYiv: NUFVSU; 19 s.
5. Nikitushkin V. G., Suslov F. P. (2017) Sport vyisshih dostizheniy: teoriya i metodika: uchebnoe posobie. Moskva: Sport; Glava II, Tendentsii i perspektivy razvitiya vidov sporta v sovremennyih usloviyah; s. 39 – 73.
6. Pavlenko Yu. O. (2011) Naukovo-metodichne zabezpechennya pldgotovki sportsmeniv v olImpIyskomu sporti: monografiya. KiYiv: OlImpIyska lit.; 312 s.
7. Platonov V. N. (2013) Periodizatsiya sportivnoy trenirovki. Obschaya teoriya i ee prakticheskoe primeneniye. Kiev: Olimpiyskaya lit.; Glava 11, Mnogoletnyaya podgotovka: formirovaniye sistemy znaniy; s. 255 – 278.

8. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. Киев: Олимпийская лит.; 2015. Кн. 2., 752 с.
9. Платонов В., Есентаев Т. Организационно-управленческие модели подготовки спортсменов высокой квалификации в условиях политизации и коммерциализации олимпийского спорта. 2015; 2, сс. 19 – 26.
10. Фискалов В. Д., Черкашин В. П. Теоретико-методические аспекты практики спорта: учебное пособие. Москва: Спорт; 2016. Глава 5, Современное состояние спорта высших достижений и тенденции совершенствования подготовки высококвалифицированных спортсменов; URL: <https://www.litres.ru/v-d-fiskalov/teoretiko-metodicheskie-aspekty-praktiki-sporta-uchebnoe-posobie/chitat-onlayn/>
11. Фомин Ю. А. Спорт высших достижений: состояние, актуальные проблемы и перспективы развития (социологический анализ) [автореферат]. Москва РАУ; 1993, 38 с.
12. Czajkowski Z. Understanding Fencing. The Unity of Theory and Practice. USA: SKA Sworplay Books, 2005. 371 p.
13. Robson S. Strategic Sport Development. Routledge, 2013. 288 p.
14. Stewart, B and Smith, A.C.T. Drug use in sport: Implication for public policy. Journal of Sport and Social Issues, 2008, 32 (3), pp. 278 – 298.
15. Woods, R. B. Social issues in sport. 3rd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, 2016. 522 p.
8. Platonov V. N. (2015) Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. Obschaya teoriya i ee prakticheskie prilozheniya: uchebnik [dlya trenerov]: v 2 kn. Kiev: Olimpiyskaya lit.; Kn. 2., 752 s.
9. Platonov V., Esentaev T. (2015) Organizatsionno-upravlencheskie modeli podgotovki sportsmenov vyisokoy kvalifikatsii v usloviyah politizatsii i kommertsializatsii olimpiyskogo sporta. 2, ss. 19 – 26.
10. Fiskalov V. D., Cherkashin V. P. (2016) Teoretiko-metodicheskie aspekty praktiki sporta: uchebnoe posobie. Moskva: Sport; Glava 5, Sovremennoe sostoyanie sporta vyisshih dostizheniy i tendentsii sovershenstvovaniya podgotovki vyisokokvalifitsirovannyih sportsmenov; URL: <https://www.litres.ru/v-d-fiskalov/teoretiko-metodicheskie-aspekty-praktiki-sporta-uchebnoe-posobie/chitat-onlayn/>
11. Fomin Yu. A. (1993) Sport vyisshih dostizheniy: sostoyanie, aktualnyie problemy i perspektivy razvitiya (sotsiologicheskii analiz) [avtoreferat]. Moskva RAU; 38 s.
12. Czajkowski Z. (2005) Understanding Fencing. The Unity of Theory and Practice. USA: SKA Sworplay Books, 371 p.
13. Robson S. (2013) Strategic Sport Development. Routledge, 288 p.
14. Stewart, B and Smith (2008) A.C.T. Drug use in sport: Implication for public policy. Journal of Sport and Social Issues, 32 (3), pp. 278 – 298.
15. Woods, R. B. (2016) Social issues in sport. 3rd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, 522 p.

Відомості про авторів:

Дрюков О.В.; orcid.org/0000-0002-3092-0719; alcadro@gmail.com; Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту, Столичне шосе, 19, м. Київ, 03131, Україна